

De toekomst in huis:

Aanbevelingen voor politici, beleidsmakers én jongeren voor succesvolle jongerenparticipatie

Door jongeren die deelnamen aan Model European Parliament 2024

Samenvatting

Jongeren geven in dit rapport hun visie op jongerenparticipatie: De belemmeringen, maar vooral ook de manieren om jongerenparticipatie te laten slagen. Dit rapport is gebaseerd op een onderzoek onder deelnemers aan Model European Parliament 2024, een succesvol jongerenproject met deelnemers uit heel Nederland.

Jongeren zijn duidelijk: Maar liefst 95% van de deelnemers is van mening dat jongeren mee moeten beslissen over zaken die hen aangaan. Richting de landelijke politiek is er een sterke roep om meer invloed: 78% van de deelnemers vindt dat jongeren meer te zeggen moeten hebben over de besluiten die worden genomen. De vraag naar invloed strekt zich ook uit tot de Europese politiek, waar 76% van de jongeren vindt dat zij een grotere rol moeten spelen in de besluitvorming.

Verder is er ook een sterke wens om de banden met Europa te versterken: 88% van de deelnemers vindt dat iedere jongere de kans moet krijgen om het Europees Parlement te bezoeken. Dit geeft aan dat jongeren niet alleen betrokken willen zijn bij lokale en nationale kwesties, maar ook geïnteresseerd zijn in bredere, Europese onderwerpen.

Deze cijfers laten zien dat jongeren klaar zijn om actief deel te nemen aan de politiek en dat ze graag hun stem willen laten horen in het besluitvormingsproces. Het is nu aan de politiek om deze stem serieus te nemen en jongeren een platform te bieden om hun ideeën en zorgen te delen.

We vroegen jongeren: “Wat is voor jou de grootste belemmering om je stem te laten horen?” Deelnemers konden meerdere obstakels noemen, en de meesten deden dat ook (!). Dit is de top drie die uit ons onderzoek komt:

1. Niet serieus genomen worden (37% van de jongeren).
2. Ik verwacht niet dat er iets met mijn mening wordt gedaan (36% van de jongeren).
3. Druk met school (34% van de jongeren), waardoor ze minder tijd hebben om te besteden aan bijvoorbeeld buitenschoolse projecten.

Daarom doen jongeren de volgende aanbevelingen:

Luister naar jongeren.

Betrek jongeren en bied ook de mogelijkheid om online in gesprek te gaan en je mening te geven.

Maak de politiek voor jongeren toegankelijker.

Zorg ervoor dat jongeren geïnformeerd worden over hun rechten en de verschillende manieren waarop ze invloed kunnen uitoefenen. Laat jongeren ook zien waar besluiten worden genomen: 88% van de deelnemers vindt dat iedere jongere de kans moet krijgen om het nationaal en/of Europees Parlement te bezoeken.

Organiseer jongerenparticipatie.

Stap op jongeren af, bezoek scholen, steun jongerenprojecten, of organiseer zelf participatie met bijvoorbeeld een jongerenparlement.

Behoud de Maatschappelijke Diensttijd (MDT)

Luister naar de oproep van maatschappelijke organisaties om de succesvolle Maatschappelijke Diensttijd te behouden!

Denk aan de toekomst.

Neem de belangen van jongeren en toekomstige generaties mee in besluitvorming.

Aanbeveling voor jongeren: Doe mee!

Jongeren, laat van je horen, en begin gewoon!

Deze aanbevelingen zijn gedaan door deelnemers aan de nationale conferentie Model European Parliament 2024. Het Model European Parliament (MEP) is een simulatie van het Europees Parlement, waarbij jongeren in de leeftijd van 15-18 jaar de rol van Europarlementariër aannemen. De landelijke MEP conferentie vond plaats van 22 – 27 september 2024. Zo'n 170 jongeren uit heel Nederland deden eraan mee. De slotdag vond plaats in het hart van de Nederlandse democratie: De plenaire zaal van de Tweede Kamer. Verschillende van deze deelnemers bezoeken de komende periode een internationale conferentie in een van lidstaten van de Europese Unie.

Tijdens het MEP maken jongeren kennis met democratische en politieke processen rond de Europese besluitvorming. Ze leren actief participeren, krijgen inzicht in het belang van de samenwerking tussen EU-lidstaten, leren omgaan met verschillen tijdens de samenwerking met leeftijdsgenoten en doen veel inhoudelijke kennis op. Het MEP laat jongeren in een veilige omgeving vaardigheden ontwikkelen waarmee ze zich ontwikkelen tot een actieve burger.

Het MEP heeft reeds verschillende Tweede Kamerleden voortgebracht. Jongeren raken mede door het MEP in een heel bepalende leeftijdsfase geïnspireerd om zelf actief te worden in de politiek.

Tijdens MEP deden jongeren mee aan een simulatie, maar natuurlijk delen zij ook graag hun eigen mening. Daar is dit rapport voor bedoeld.

“In een wereld vol tegenstellingen is het aan ons, jongeren, om elkaar te vinden en met elkaar te praten.”

Sara Gersons

De ontvangst in de plenaire zaal door ondervoorzitter Tom van der Lee

Jongeren zijn ondervertegenwoordigd in de politiek

Jongeren vertegenwoordigen een groot deel van de bevolking en hebben met unieke uitdagingen en kansen te maken. Jongeren worden hard geraakt door beslissingen die nu genomen worden op tal van terreinen, zoals klimaatverandering, de woningmarkt en het (hoger) onderwijs. Het is essentieel dat hun perspectieven en ideeën gehoord worden in het politieke debat.

Helaas is de stem van jongeren in de politiek nog steeds beperkt. In Nederland is de gemiddelde leeftijd van politici in de Tweede Kamer op dit moment 46 jaar.¹ Momenteel zijn er slechts vijf Kamerleden onder de 30 jaar oud. Zelfs als we de leeftijdsgrens oprekken naar 40 jaar, valt slechts 30% van de Kamerleden in deze groep.² Deze cijfers onderstrepen het gebrek aan jongeren in de landelijke politiek en dragen eraan bij dat ze zich onvoldoende vertegenwoordigd voelen.

Een andere belangrijke indicator van de betrokkenheid van jongeren bij de politiek is hun stemgedrag. Uit onderzoek blijkt dat de opkomst bij jongere kiezers bij verkiezingen aanzienlijk lager is dan bij oudere generaties. Bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen in 2021 was de opkomst onder kiezers van 18 tot 24 jaar slechts 50%, terwijl de opkomst onder kiezers van 65 jaar en ouder opliep tot 83%.

Daarnaast blijkt uit diverse studies dat jongeren vaak het gevoel hebben dat hun stem niet gehoord wordt. Slechts 36% van de jongeren gelooft dat hun mening invloed heeft op politieke beslissingen. Dit wantrouwen kan leiden tot een vicieuze cirkel: als jongeren niet het gevoel hebben dat ze worden gehoord, zijn ze minder geneigd om te stemmen tijdens verkiezingen of zich actief in te zetten voor politieke verandering.

Om deze kloof te overbruggen, moeten politieke partijen en overheden jongeren beter betrekken bij het politieke proces. Wanneer jongeren een echte stem hebben in de politiek, vergroot dat hun betrokkenheid en wordt de politiek representatiever.

¹ Bron: Parlement.com, geraadpleegd op 25 november 2024.

² Bron: https://www.tweedekamer.nl/kamerleden_en_commissies/alle_kamerleden, geraadpleegd op 22 november 2024.

Belemmeringen voor jongerenparticipatie

Jongeren vormen een belangrijke groep in de samenleving, maar ze hebben vaak moeite hebben om hun stem te laten horen richting politici. Verschillende obstakels weerhouden hen van actieve deelname aan het politieke debat.

We vroegen jongeren: “Wat is voor jou de grootste belemmering om je stem te laten horen?” Deelnemers konden meerdere obstakels noemen, en de meesten deden dat ook (!). Dit is de top drie die uit ons onderzoek komt:

- 1. Niet serieus genomen worden (37% van de jongeren).**
- 2. Ik verwacht niet dat er iets met mijn mening wordt gedaan (36% van de jongeren).**
- 3. Druk met school (34% van de jongeren).**

Als jongeren ervaren dat hun mening niet op waarde wordt geschat, zorgt dat ervoor dat ze hun ideeën voor zich houden. Jongeren worden door hun leeftijd minder vaak serieus genomen, en bovendien verwachten ze dus niet dat er iets met hun mening wordt gedaan.

Een ander belangrijk obstakel is de druk van school. Veel jongeren zijn gebonden aan een druk schema vol met studie- en huiswerkverplichtingen. Deze constante druk laat weinig ruimte voor politieke betrokkenheid.

Daarnaast weten jongeren vaak niet goed hoe ze kunnen bijdragen aan het politieke proces. De onduidelijkheid over de verschillende manieren om mee te doen aan de politiek kan ontmoedigend zijn. Het gebrek aan informatie en heldere richtlijnen over hoe en waar ze hun stem kunnen laten horen, maakt het moeilijker voor hen om de eerste stap te zetten.

Verder speelt ook het gebrek aan kennis over politieke processen een rol. Veel jongeren voelen zich niet goed geïnformeerd over hoe de politiek en beleidsvorming werken. Dit kan leiden tot een gevoel van machteloosheid en een afname van de motivatie om betrokken te raken.

Tot slot zijn er ook praktische belemmeringen zoals drukte met hobby's, vrienden en bijbanen. Hoewel deze activiteiten belangrijk zijn voor jongeren, kunnen ze ook leiden tot een vermindering van de tijd en energie die ze beschikbaar hebben voor andere projecten. Al deze factoren samen maken het voor jongeren een uitdaging om hun stem te laten horen. Het is van cruciaal belang dat er meer aandacht komt voor deze obstakels, zodat jongeren zich gehoord en betrokken voelen in de politieke arena.

Jongeren doen de volgende aanbevelingen:

1. Luister naar jongeren

Het is van cruciaal belang dat politici écht contact maken met jongeren en hun stem serieus nemen. Politieke besluitvormers moeten jongeren actief betrekken in politieke debatten en hen de mogelijkheid geven om mee te beslissen. Politici moeten goed luisteren naar de behoeften en wensen van jongeren. Een effectieve manier om dit te bereiken is door langs scholen te gaan en directe gesprekken aan te gaan met leerlingen. Dit biedt jongeren de kans om hun ideeën en zorgen te uiten in een veilige omgeving.

Daarnaast is het essentieel om jongeren de kans te bieden om ook online hun mening te delen; laat hen hun standpunten en ervaringen delen via sociale media of andere digitale platforms.

Tot slot: Je neemt jongeren ook serieus als verantwoording aflegt over je keuzes. Benoem hoe je tot een beslissing bent gekomen en op welke manier de input van jongeren daarin is meegenomen.

“Het belangrijkste is dat jongeren serieus worden genomen, en dat er wordt beseft dat wij later deze wereld erven zoals die aan ons is achtergelaten, en we hebben echt wel een goed idee van wat we willen erven.”

Julia van Helmont

2. Maak de politiek voor jongeren toegankelijker

De toegankelijkheid van de politiek moet aanzienlijk worden verbeterd. Veel jongeren zijn niet goed op de hoogte van hoe ze hun stem kunnen laten horen of hoe ze betrokken kunnen raken bij besluitvormingsprocessen. Politici en politieke instellingen moeten ervoor zorgen dat jongeren geïnformeerd worden over hun rechten en de verschillende manieren waarop ze invloed kunnen uitoefenen. Dit kan bijvoorbeeld door informatiecampagnes op scholen en via sociale media, waarin jongeren wordt uitgelegd wat ze kunnen doen en hoe ze betrokken kunnen raken.

Het is belangrijk om ervan uit te gaan dat jongeren capabel zijn en bereid om deel te nemen aan politieke activiteiten, in plaats van aan te nemen dat ze het niet kunnen. Door hen concrete voorbeelden te geven van hoe ze betrokken kunnen raken, zullen meer jongeren zich aangemoedigd voelen om hun stem te laten horen en actief deel te nemen aan de politiek. Dit vergroot niet alleen hun betrokkenheid, maar ook de representativiteit van de politiek verbeteren.

“Bericht aan politici: als jullie échte politici zijn, denk dan aan lange termijn oplossingen voor jongeren, in plaats van om de vier jaar een wispelturig beleid uit te oefenen.”

Floris van Dijk

3. Organiseer jongerenparticipatie

We hebben al gezien dat jongeren veel obstakels ervaren om betrokken te zijn bij de politiek. Daarom deze aanbeveling: Organiseer zelf jongerenparticipatie.

Hier zijn al veel goede voorbeelden van, waar Model European Parliament er één van is. Andere voorbeelden zijn het instellen van een jongerenraad of een jongerenparlement.

Het is ook belangrijk dat politici zelf proactief op jongeren afgaan in plaats van te wachten tot jongeren zelf de eerste stap zetten. Dergelijke ontmoetingen tussen politici en jongeren helpen om de politiek dichterbij te brengen en de politiek letterlijk en figuurlijk een gezicht te geven.

Het bezoeken van scholen biedt politici de mogelijkheid om in gesprek te gaan met jongeren en hen te inspireren om actief deel te nemen aan de politiek. Daarnaast kan

het organiseren van workshops en informele bijeenkomsten de betrokkenheid bevorderen en jongeren aanmoedigen om hun ideeën en zorgen te delen. Door deze initiatieven te ondersteunen en jongeren de ruimte te geven om zich uit te drukken, kan de kloof tussen politiek en jongere generaties worden verkleind.

Frans Timmermans tijdens de opening van het MEP in het Nationaal Archief

4. Behoud de Maatschappelijke Diensttijd

De Maatschappelijke Diensttijd (MDT) stelt jongeren in staat om hun talenten te ontdekken, iets voor een ander te doen en mensen te ontmoeten buiten hun eigen bubbel. Het is een succesvol programma dat in heel Nederland successen boekt. MDT is bottom-up opgezet, met de stem van jongeren centraal. Met al meer dan 7 jaar achter de rug, 150.000 deelnemers en 2.000 samenwerkingspartners heeft MDT een onmisbare positie in onze samenleving. Het huidige kabinet heeft in het hoofdlijnenakkoord bepaald dat MDT zal worden afgeschaft. Als dit besluit niet wordt teruggedraaid, stopt de Maatschappelijke Diensttijd aan het eind van de looptijd van de huidige projecten.

Wij doen een dringend beroep op het kabinet om de afschaffing van MDT te voorkomen en de plek die MDT had op de Rijksbegroting te behouden.

Het gezamenlijke manifest van maatschappelijke organisaties voor behoud van de Maatschappelijke Diensttijd is [hier](#) te lezen. Of bekijk de website <https://doormetmdt.nl>

5. Denk aan de toekomst

Politici moeten zich realiseren dat de beslissingen die vandaag worden genomen, directe gevolgen hebben voor jongeren én voor de generaties die na hen komen. Bij alle keuzes moeten politici zich afvragen welke impact deze besluiten hebben op toekomstige generaties.

Bij het nemen van politieke besluiten is het daarom van groot belang om aan de toekomst te denken. Dit kan onder andere door het implementeren van een generatietoets bij wetsvoorstellen. Een generatietoets houdt in dat bij elke nieuwe wet of beleidsmaatregel wordt beoordeeld hoe deze toekomstige generaties zal beïnvloeden.

Jongeren kunnen zelf ook meedenken over de gevolgen van beleid op de lange termijn. Dit kan door jongeren te laten deelnemen aan relevante discussies en hen te vragen naar hun visie op de toekomst.

Het betrekken van jongeren bij toekomstgerichte besluitvorming is ook een manier om jongeren al vroeg te binden aan het maatschappelijk debat: Het maakt de politiek toegankelijker.

“Het is cruciaal dat jongeren actief betrokken worden bij het vormgeven van de toekomst. Zij zijn uiteindelijk de generatie die de samenleving zal leiden en de uitdagingen van morgen het meest zal ondervinden.”

Naya Bitar

6. Aanbevelingen voor jongeren: Doe mee!

Ook jongeren zelf kunnen een actieve rol pakken. Er zijn tal van manieren om actief betrokken te raken. Begin bijvoorbeeld met het deelnemen aan debatwedstrijden en politieke gesprekken. Gewoon beginnen is de sleutel!

Volg het nieuws niet alleen via sociale media, maar zoek ook de dialoog met anderen over onderwerpen die je belangrijk vindt. Neem een proactieve houding aan door deel te nemen aan initiatieven zoals jongerenraden, leerlingenraden of politieke jongerenorganisaties.

Sluit je aan bij een debatteam op school of ga op bezoek bij een lokale politieke partij. Neem deel aan projecten zoals het Model European Parliament (MEP); deze ervaringen vergroten je zelfvertrouwen en kennis. Durf vragen te stellen en zeg gewoon wat je denkt. Onthoud dat je mening ertoe doet, waar je ook bent. Probeer nieuwe dingen, kom voor jezelf op en laat je stem horen. Blijf niet stil en laat je dromen geen dromen blijven—maak ze waar!

Door je in te zetten voor maatschappelijke evenementen en met politiek betrokkenen in gesprek te gaan, kun je een waardevolle bijdrage leveren aan de toekomst van jouw generatie en de samenleving als geheel.

"Als je als jongere een proactieve houding neemt in je gemeente, zal je verbaasd zijn hoe veel stappen je kunt zetten."

Daniel Dekker

Over Model European Parliament en Generatie aan Zet

Model European Parliament (MEP) is een landelijk project met een netwerk van zo'n 135 middelbare scholen in het hele land. Aan de jaarlijkse landelijke conferentie doen zo'n 170 jongeren mee. Daarnaast doen er zo'n 2.000 jongeren mee aan de diverse regionale conferenties die tijdens het schooljaar plaatsvinden.

Het MEP ondersteunt jongeren in hun burgerschap en leert de deelnemers anders naar zichzelf, elkaar en grensoverschrijdende problemen kijken. Het project heeft een grote impact omdat het jongeren al op jonge leeftijd leert en ondersteunt om maatschappelijk actief te worden. Jongeren leren om actief mee te doen aan maatschappelijke projecten en krijgen de kans om, als ze dat willen, binnen het project 'door te groeien' in een steeds actievare rol. Door steeds meer verantwoordelijkheid te nemen ontwikkelen deze jongeren bovendien waardevolle leiderschapsvaardigheden. De deelnemers ontwikkelen de competenties die hen helpen om binnen of buiten het project, en in hun verdere toekomst, maatschappelijk actief te zijn.

Jongeren krijgen inzicht in de complexiteit van de politiek en de Europese Unie. Door gezamenlijk grensoverschrijdende problemen op te lossen groeit het besef hoe complex politieke en democratische besluitvorming is. Doordat jongeren onderdeel zijn van een simulatie van het Europees Parlement, compleet met politieke pers, een vergaderorde, gesprek met beleidsmakers / experts en een lobby, groeit ook het besef van alles wat komt kijken bij democratische besluitvorming. Jongeren werken ook aan hun spreek- en debatvaardigheden. Zij leren hun eigen mening verwoorden tegenover kleine commissies, beleidsmakers en voor grote groepen. Zij leren debatteren, goed luisteren en standpunten helder verwoorden of juist weerleggen en bevragen.

Met deelname aan de nationale MEP conferentie doen jongeren ook mee met Generatie aan Zet, een project van de Maatschappelijke Diensttijd (MDT).

MDT draait om drie pijlers: iets doen voor een ander en/of de samenleving, talentontwikkeling, en betekenisvolle ontmoetingen. Door deelname ontmoeten jongeren niet alleen leeftijdsgenoten van andere scholen en uit andere provincies, maar ook politici, ambtenaren, experts, journalisten en/of bestuurders. Voor jongeren is de politiek meestal nog ver weg. Door MEP en Generatie aan Zet komen zij in contact met deze 'mensen uit de werkende wereld'. Ze treden buiten hun eigen bubbel, gaan met anderen in gesprek over relevante thema's en zien intussen ook hoeveel overeenkomsten we allemaal hebben.

MEP Nederland en Generatie aan Zet worden uitgevoerd door Stichting BANEB, in samenwerking met uitvoerend partner Het Debatbureau.

Contact: f.bloemberg@hetdebatbureau.nl

